

قطار ثبت جهانی کندوان به یونسکو نمی‌رسد

روستای کندوان آذربایجان شرقی که قرار بود خود را برای ثبت جهانی در سال 2014 آماده کند ظاهراً به دلیل وجود برخی موانع از جمله ساخت و سازهای غیرمجاز نمی‌تواند خود را به اجلاس آتی یونسکو برساند.

روستای کندوان آذربایجان شرقی که قرار بود خود را برای ثبت جهانی در سال 2014 آماده کند ظاهراً به دلیل وجود برخی موانع از جمله ساخت و سازهای غیرمجاز، نم‌تواند خود را به اجلاس آتی یونسکو برساند. این روستا که در 62 کیلومتری تبریز و 22 کیلومتری شهرستان اسکو در دامنه سلطان داغی واقع شده، یکی از سه روستای صخره‌ای دنیاست. با این تفاوت که اکنون در دو روستای دیگر زندگی جاری نیست، اما در روستای کندوان حیات در قالب بافت سنتی و قدیمی همچنان ادامه دارد.

معماری خانه‌های کندوان به صورت صخره‌هایی است که در داخل صخره‌ها اتاق‌های متعددی حفر شده است. کوچه‌های کندوان نیز در حقیقت همان شیارهایی است که آب‌های جاری در دل کوه ساخته است.

حق پرست، رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری آذربایجان شرقی با اشاره به این که کندوان شهرستان اسکو یکی از قطب‌های مهم گردشگری استان است، گفت: ویژگی اصلی کندوان وجود زندگی سنتی در دل کوه و سنگ بوده و چون این نوع زندگی به صورت طبیعی در هیچ نقطه دنیا وجود ندارد، لذا این ظرفیت باعث شده کندوان زمینه لازم برای ثبت در فهرست آثار جهانی را داشته باشد.

وی ساخت و سازهای غیرمجاز را یکی از موانع اصلی این منطقه برای ثبت در یونسکو برشمرد و در عین حال انتقال ساکنان روستای کندوان به خارج از روستا را به صلاح ندانست و افزود: طرح انتقال ساکنان روستای کندوان به خارج از روستا به متروکه شدن این روستا منجر شده و هویت اصلی خود را از دست می‌دهد. لذا با مکان‌یابی روستایی در ورودی کندوان و سرریز جمعیت به آن منطقه سعی می‌کنیم روستاییان به‌جای ساخت و سازهای غیرمجاز به روستای مجاور کندوان رفته و آنجا مستقر شوند.

مدیرکل میراث فرهنگی استان تصریح کرد: در این رابطه اقدامات اولیه صورت گرفته و هرگونه بنایی که آجر و تیرآهن داشته باشد تخریب می‌شود.

همچنین بناهایی که از 50 سال قبل ساخته شده ساماندهی و بازسازی می‌شود. وی ادامه داد: پایین بودن شاخص‌های بهداشتی و نامناسب بودن راه‌های ارتباطی از دیگر مشکلات موجود در روستای کندوان است که لازم است با کارشناسی و برنامه‌ریزی مدون برای ارتقای استانداردهای لازم اقدام جدی صورت گیرد.

به گفته کارشناسان میراث فرهنگی یکی از معیارها و فاکتورهای مهم روستای کندوان برای ثبت در یونسکو تخریب خانه‌های غیراصولی و غیرمجازی است که با معماری صخره‌ای این روستا منافات دارد. اما روند اجرایی این طرح چند سالی است که به کندی پیش می‌رود.

کمبود اعتبار

مرتضی علیخانی، فرماندار شهرستان اسکو درخصوص علت تاخیر در جابه‌جایی روستای کندوان گفت: سال گذشته به دلیل کمبود اعتبار بحث جابه‌جایی روستا و تخریب منازل غیرمجاز به کندی پیش می‌رفت، اما اخیراً اعتبارات خوبی به این پروژه ابلاغ شده و امیدواریم با تزریق بموقع این اعتبارات دستگاه‌های اجرایی بتوانند این پروژه را در اسرع وقت به پایان برسانند.

وی ترافیک کنترل نشده، ساخت و سازهای غیرمجاز، عرضه محصولات صنایع دستی چین، نبود پارکینگ مناسب و خدمات دهی نامطلوب را از آسیب‌های جدی این روستا در مواجهه با گردشگران داخلی و خارجی دانست و افزود: باتوجه به عرضه آثار و صنایع دستی چینی در اقصی نقاط کشور بالطبع شهرستان اسکو نیز از این امر مستثنا نیست.

اما چون این منطقه آثار و صنایع دستی خاص و منحصر به فرد متنوعی دارد سعی می‌کنیم با رایزنی با فروشندگان این نوع صنایع، آنها را به عرضه تولیدات داخلی و منطقه‌ای راغب کنیم.

علیرضا قوچی، معاون میراث فرهنگی آذربایجان شرقی نیز با اشاره به این که این پروژه تا سال 2014 که مسئولان قبلی استان وعده داده بودند برای ثبت در یونسکو آماده نمی‌شود، گفت: با وجود اقدامات زیادی که برای آماده کردن طرح برای ثبت در فهرست جهانی انجام شده، اما هنوز کل زیرساخت‌ها فراهم نشده است.

مدیر پایگاه پژوهشی روستای تاریخی کندوان افزود: تقویت زیرساخت‌های گردشگری مثل راه دسترسی، افزایش سرویس‌های بهداشتی، ساماندهی معابر روستا، زمینی کردن کابل‌های برق، اجرای انشعاب فاضلاب به تمامی خانوارها و کوچه‌های روستای تاریخی کندوان، تخریب خانه‌های مسکونی غیرمجاز و ممانعت از ساخت و ساز این گونه منازل و انتقال ساکنان جدید به روستای سرریزجمعیتی کنار کندوان و برق‌رسانی به روستای جدید کندوان از اقدامات زیرساختی برای آماده کردن کندوان به منظور ارسال پرونده به یونسکو است.

وی ورود خودرو به روستای تاریخی کندوان را تهدیدی جدی برای آسیب رسیدن به بافت و منازل منحصر به فرد این روستا

دانست و افزود: کل بافت تاریخی کندوان حدود 30 هکتار است و ورود خودرو به این منطقه باعث مختل شدن تردد گردشگران و زندگی اجتماعی ساکنان روستا می شود. لذا به منظور جلوگیری از بروز این مشکل راه دسترسی جدیدی در حال اجراست و 80 درصد آن انجام شده و با اتمام پروژه سعی می کنیم از تردد خودرو به داخل بافت جلوگیری شود.

قوچی به برخی از مزایای روستای تاریخی کندوان اشاره کرد و گفت: این روستا علاوه بر ویژگی منحصر به فرد معماری خود مزایای دیگری دارد که توجه گردشگران و علاقه مندان به آثار تاریخی و صنایع دستی را به خود جلب می کند.

معاون میراث فرهنگی استان گفت: آب معدنی کندوان یکی از شاخصه های بارز این روستاست. قبل از این که کندوان به صورت میراثی مورد بررسی توریسم فرهنگی - تاریخی قرار گیرد آب آن معروف بود. چراکه آب این روستا جنبه درمانی دارد و به نظر اهالی و کارشناسان برای رفع امراض کلیوی بسیار موثر است و سالانه هزاران نفر بخصوص بیماران سنگ کلیه برای تهیه این آب به کندوان سفر می کنند. وی افزود: ویژگی دیگر کندوان صنایع دستی منطقه است. روسری کلاجه ای بهترین بازار تولید و فروش در این روستاست. همچنین تولید عسل و گیاهان دارویی باعث شده این محصولات به صورت وسیع و با کیفیت مطلوب در منطقه پرورش یابد و برای فروش به اقصی نقاط استان و حتی کشور روانه شود.

قوچی بزرگ ترین اقدام سازمان میراث فرهنگی در روستای تاریخی کندوان را امکان ورود گردشگر به خانه های این روستا عنوان کرد و گفت: سال های قبل اغلب گردشگران اجازه ورود به خانه های کله قندی کندوان را نداشتند، اما امروزه با فرهنگ سازی میراث فرهنگی صاحبان منازل با فراغ بال پذیرای گردشگران و بازدیدکنندگان هستند.

یکی از فاکتورهای مهم توسعه شهرستان اسکو تصویب و اجرای طرح جامع این شهرستان است. با اجرای طرح جامع، گذشته و آینده کندوان در حوزه های معماری، مرمت، مردم شناسی، باستان شناسی، خدمات رسانی و... مشخص می شود و برای مبلمان داخلی، ساختمانی، فروشگاه ها، غذاخوری ها و... طرح های جداگانه ای ارائه می شود و همه دستگاه های دولتی و مردم وظایف خود را می شناسند.

سعیده دلال علیپور / جام جم تبریز